

die het kleine, zonder het te heffen op een niveau waar het niet thuis hoort, belangrijk voor ons maakt. Dat is het dieper peilende inzicht in verborgen oorzaken, in onverbreekelijke noodlottige gebondenheden, dat ons, met dat inzicht, de verzoenende deernis doet deelachtig worden, een deernis, die Meneer Bandjes niet nodig heeft, want wij zien hem niet, als Meneer Visser, lijden door zijn eigen aard, onder zijn eigen fataliteit. Daardoor is het voor den lezer moeilijk voor Meneer Bandjes een andere dan litteraire belangstelling te koesteren, moeilijk den weersin als criterium uit te schakelen en een antwoord te vinden op de vraag, waarom hij eigenlijk met dit onguere individuutje moest kennis maken.

Marie Schmitz

Gerard Walschap, *Het Kind*. Rotterdam, Nijgh & Van Ditmar N.V. 1939.

Het „kind” is de aangenomen zoon van een kinderloos echtpaar, Mans en Dolfken, ergens in een Vlaamsch gehucht. Zij, die in dit laat bezit een vergeefsche hoop eindelijk vervuld vinden, zoozeer, dat zij vergeten kunnen, dat deze vervulling een surrogaat is, brengen aan dit kind, dat zij door hun overmaat van zorg in zijn prille jaren bijna vermoorden, blijmoedig zichzelf ten offer. Het „kind” ontgroeit hun ras, vergooit zijn studies voor winstgevender bedrijf, keert het dorp den rug toe, plukt van het leven wat hij krijgen kan, om eindelijk, een wijs en zat geworden levensgenieter, terug te keeren om tusschen vrouw en kind, maag en vriend, alleen nog maar in kalmte het leven te overschouwen. „Ik heb alleen maar wat leeren leven,” zegt hij, „dat is alles.”

Dezen licht cynischen levensgenieter, de centrale figuur van het verhaal — om maar dadelijk met den zwakken kant van het boek te beginnen — zien wij eigenlijk alleen maar in abstracto. De uitbeelding is schimmig, theoretisch, niet tot leven, vleesch en bloed geworden, ook al doordat Walschap ons slechts zelden in onmiddellijk contact met hem brengt, zooals met de hem omringende figuren; voornamelijk vernemen wij omtrent zijn wezen en zijn werken langs den omweg van de indirecte mededeeling, van brieven, die wij van hem lezen, van wat anderen van hem zeggen.

Het verbazingwekkende is, dat onder dit toch wel opmerkelijk tekort het boek ternauwernood lijdt. Want ondanks alles — en zeker bewijst dit de hechtheid van de compositie — blijft deze figuur haar bindende rol in het verhaal vervullen: om haar is 't, dat de gebeurtenissen zich bewegen, aan haar ontleenen de overige figuren hun zin en hun plaats in het verhaal, niet alleen Mans en Dolfken, Irma, de minnares, Bernard, de vriend, maar zelfs de geburen in het gehucht bestaan hier in hun betrekking tot dezen nauwelijks zichtbaren hoofdpersoon.

Een tweede belangrijke functie is de contrastwerking: te warmer kleuren, tegen het koel abstracte van deze wegschimmende gestalte, de overgave van Mans en Dolfken, de vriendschap van den jongen priester Bernard, Irma's liefde.

In al deze — wij kunnen niet zeggen: figuren van het tweede plan, want het is juist in dezen, dat het eigenste van wat hier verhaald wordt zich voltrekt — gaf Walschap het allerbeste. De idealistische jonge priester, wien de liefde tenslotte boven de leer gaat,